

**JÄRVA MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2018. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Põhilised tegevussuunad	4
2. Juhtimine	4
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud	4
2.2 Eelarve.....	5
2.3 Projektid	6
2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng	7
2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest	7
2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused	8
2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	9
2.4.4 Erialahariduse omandamine	10
2.4.5 Töötajate tunnustamine	10
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	10
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele	10
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas.....	11
3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine	11
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	13
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	13
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused.....	14
4.3 RVL teenindus.....	15
4.4 Laste- ja noorteteenindus	15
4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine	16
4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine.....	16
4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine	17
4.4.4 Laste- ja noorteüritused	17
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused	18
4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	18
4.6.1 kohalikul tasandil	188
4.6.2 riiklikul tasandil.....	19
4.6.3 rahvusvahelisel tasandil.....	19
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	19
4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded.....	20

4.9 Andmebaasid	20
5. 2019. aasta tegevused	20
LISA 1. Personali koolitus	22
LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised.....	22
LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid.....	23
LISA 4. Laste ja noorteüritused	23
LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine.....	29

Sissejuhatus

Tabel 1

Maakonna /linna nimi	Elanike arv (01.12.17)	KOV-de arv maakonnas	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Harukogude arv	Teenindus punktide arv*	Kokku
Järvamaa	31 134	3	17	10	3	30

1. Põhilised tegevussuunad

- Kohandumine haldusreformi järgsete muudatustega.
- Jätkuvalt kvaliteetse raamatukoguteenuse pakkumine elanikkonnale.
- EV 100 aastapäeva väärikas tähistamine.
- Kohaliku kultuuripärandi säilitamisele ja tutvustamisele suurema tähelepanu pööramine.
- Tegutsemine kogukonnakeskusena.

Suurimad muutused raamatukogude tegevusse tõi haldusreform. Türi vallaga liitus Raplamaal asunud Kärü vald ja sealne raamatukogu pidi kohanduma uue haldusalaga. Paide linnaga liitunud ümberkaudsete valdade raamatukogud muutusid keskraamatukogu harukogudeks. Suurima – Järva valla – raamatukogudel tuli hakata sageli käima koosolekutel ja nõupidamistel, mis iga kord toimusid erinevates valla piirkondades. Ühelt poolt oli need raamatukoguhoidjatele huvitavad ja silmaringi avardavad, kuid puuduseks oli, et liiga tihti tuli kogud lugejatele sulgeda.

Keskraamatukogul tuleb ajutiselt, uue koolimaja valmimiseni, jagada ruume nii põhikooli algklasside kui ka täiskasvanute keskkooliga.

Raamatukogude osa kultuurielus oleneb asutuste arvust, mis elanikele erinevaid vaba aja veetmise ja kokkusaamise võimalusi pakuvad, kuid üks on kindel – inimese ja raamatu kokku viimine jääb raamatukogude ülesandeks.

Kohaliku kultuuripärandi säilitamiseks ja tutvustamiseks koonduvad raamatukogude juurde suguvõsaurijad, kogutakse mälestusi ja esemeid endistest aegadest ning eksponeeritakse neid.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:

- Maakonna raamatukogude võrk muutus seoses haldusreformiga – Türi valda lisandus Kärü raamatukogu, Paide linnaga liitunud valdade raamatukogudest (Roosna-Alliku, Sargvere, Tarbja ja Viisu) said keskraamatukogu harukogud ning Anna raamatukogust Tarbja harukogu laenutuspunkt, kuid kokkuvõttes jäi raamatukogude arv (munitsipaalraamatukogud + harukogud) maakonnas samaks.
- Jätkuvalt tegutsevad Ahula raamatukogu laenutuspunkt Kaalepis ja Väätsa raamatukogu laenutuspunkt Lõõlas.

- Kareda raamatukogu kujundati avatud raamatukoguks – raamatukoguhoidja on kohal kolmel päeval nädalas, kuid fond on lugejatele avatud ka teistel päevadel ja siis peab kasutamise üle käitsi arvestust majas töötav administraator.
- Omniva postipunktid tegutsesid viies raamatukogus – Imavere, Kareda, Kärü, Sargvere ja Viisu. Kolm viimast suleti 2018. aasta detsembris.
- Raamatukogu nõukogud on vaid Türi ja keskraamatukogus. Mõlemad käisid 2018. aastal koos üks kord.
- Järva valla raamatukogud on praegu veel kõik eraldiseisvad üksused, kuid plaanis on need ühise juhtimise alla viia. Seni kehtivad endised põhimäärused ja kasutamise eeskirjad. Iga kuue nädala tagant käiakse koos vallaametnikega erinevates kohtades nõupidamistel.
- Türi vallaga liitunud Kärü ja Väätsa raamatukogu tegutsevad veel eraldi seniste põhimääruste alusel. Tulevikus on plaanis ka nemad muuta Türi raamatukogu harukogudeks.
- Keskraamatukogus muutus nii põhimäärus kui kasutamise eeskiri, kuna meiega liitusid harukogudena endise Paide ja Roosna-Alliku valla raamatukogud.

2.2 Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.17 €	Seisuga 31.12.18 €	Muutus %
Eelarve kokku	813,384	990,37	+17,87
sh keskraamatukogu	276,74	450,314	+38,55
Personalikulu	488,862	543,217	+10,01
sh keskraamatukogu	171,9	240,647	+28,57
Komplekteerimiskulu	138,401	155,572	+11,04
sh KOV-lt	78,467	95,126	+17,51
sh riigilt	56,733	58,516	+3,05
sh keskraamatukogu	23,69	39,526	+40,06
sh KOV-lt	8,66	18,994	+54,41
sh riigilt	15,03	20,532	+26,8
Infotehnoloogiakulu	19,485	14,391	-26,14
sh keskraamatukogu	3,67	4,352	+15,67

Üldiselt on raamatukogude eelarve suurenenud ja mitte ainult tänu Kärü raamatukogu liitumisele Järvamaaga. Infotehnoloogiakulu on vähenenud Järva vallas seoses muutustega raamatupidamislikus arvestuses (osa IT kulusid kajastub administratiivkulude all).

Keskraamatukogu summad on koos harukogudega, sellest ka suurem positiivse muutuse protsent. Harukogudeta suurenes keskraamatukogu eelarve 12,35%, sealhulgas personalikulu 10,28% (seda alampalga ja riigitoetuse suurenemise võrra ning seoses Anna raamatukogu muutumisega laenutuspunktiks, mis võimaldas kesk- ja harukogude palgad ühtlustada), komplekteerimiskulu kokku 4,27% (põhiliselt 2018. aastal uueks aastaks tellitud perioodika

arvelt, mis vastavalt uuenenud raamatupidamisarvestusele kantakse kulusse 2019. aastal) ja IT kulu vähenes 37,11%, kuna suuri oste arvutipargi uuendamiseks ei tehtud.

2.3 Projektid

Tabel 3 (täielik loetelu)

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
Keskraamatukogu "Järva Juss kakerdab külla Leigari Tiiule" (Kultuuriministeerium)	01.05.- 31.12.2018	934	2 470
Keskraamatukogu "Nähtav raamatukogu" (Kultuuriministeerium)	01.09.- 31.12.2018	500	605
Keskraamatukogu "Kohtumised kirjanikega" (Kultuurkapitali Järvamaa ekspertgrupp)	01.02.- 31.12.2018	150	280
Keskraamatukogu Esseekonkurss "Juurtega Järvamaal" (Kultuurkapitali Järvamaa ekspertgrupp)	01.03.- 31.12.2018	400	604
Keskraamatukogu "Parimad suvelugejad" (Kultuurkapitali Järvamaa ekspertgrupp)	01.09.- 31.12.2018	392	637
Keskraamatukogu Südamekuu liikumisüritus "Kus silla all on kevad" (Järvamaa Omavalitsuste Liit)	27.04.2018	54	54
Koeru raamatukogu üritused koos raamatuklubiga "Vaimuvalgus" (Koeru Projekt)	01.01.- 31.12.2018	310	600
Türi raamatukogu ürituste sari "Kes minevikku ei mäleta, elab tulevikuta" (Kultuurkapitali Järvamaa ekspertgrupp)	01.01.- 11.04.2018	315	455
Türi raamatukogu "Tähistame koos naabritega kodumaa juubeliaastat" (Kultuurkapitali Järvamaa ekspertgrupp)	02.04.- 21.05.2018	100	310
Türi raamatukogu "Lapsed suvel lugema!" (Kultuurkapitali Järvamaa ekspertgrupp)	02.04.- 31.08.2018	200	450
Türi raamatukogu näituse "Oisu raamatukogu läbi sajandi" korraldamine (Kultuurkapitali Järvamaa ekspertgrupp)	02.04.- 28.09.2018	400	660

Türi raamatukogu "Ülevaade tänapäeva Eesti naisest kirjanduses" (Kultuurkapitali Järvamaa ekspertgrupp)	01.10.- 07.12.2018	310	490
Türi raamatukogu Südamekuu liikumisüritus "Liigu kogu südamest" (Järvamaa Tervisenõukogu)	25.04.2018	42	42
Kokku		4 107	7 657

Projekte kirjutavad ikka ühed ja samad raamatukogud, need, kus töötajaid on rohkem kui üks. Saadav toetus on koolituste ja kirjandussündmuste korraldamiseks väga vajalik lisaraha.

2018. aasta projektitoetuste abil:

- Vahetasime töökogemusi Hiiumaa raamatukogudega ja avardasime silmaringi kui kultuuripärandi hoidjad ja säilitajad.
- Korraldasime kohtumisi kirjanikega ja loenguid ilukirjandusest.
- Saime teadmisi turundusest ja tänapäeva noorte huvidest.
- Tähistasime väärilt EV 100 aastapäeva.
- Tunnustasime lapsi – suvelugejaid.
- Pöörasime tähelepanu tervisele.

Lisaks sellele kirjutas MTÜ Oisu Kultuuri ja Arengu Selts Oisu raamatukoguhoidja eestvedamisel projekti „Ühtne Oisu kogukond“ LEADER meetmesse. Projektirahadega soetati raamatukokku vitriinkapid kohalike kultuuritegelaste pärandi eksponeerimiseks, 65“ smart-televiisor, erinevaid käsitöötarbeid töötubade läbiviimiseks jm. Projekt kestab kaks aastat ja hulk tegevusi on veel ees.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

- Haldusreformi tulemusel liitusid Paide linnaga Paide ja Roosna-Alliku vald ning sealsed raamatukogud muutusid keskraamatukogu harukogudeks ja nende töötajate ametinimetuseks sai raamatukoguhoidja.
- Anna raamatukogu põhinäitajad on aasta-aastalt vähenenud ja ka töötaja soovis pensionile jääda. Nii sai Anna raamatukogust Tarbja raamatukogu laenuspunkt. Tarbja raamatukogutöötaja, kes enne töötas 0,8 koormusega sai nüüd täiskoha. 0,6 ametikoha töötasu kasutasime keskraamatukogu harukogude palkade ühtlustamiseks vastavalt Paide linna töötasustamise alustele.
- Teistes maakonna raamatukogudes koosseisu muutusi ei olnud.
- Töötajad vahetusid Türi raamatukogus (1 töötaja) ning Ambla ja Käravete raamatukogus. Ka keskraamatukogus toimus ühe töötaja vahetus.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

- 2018. aastal täiendas end 46-st maakonna rahvaraamatukogutöötajast erinevatel koolitustel 30 ehk 65%.
- Enamus Järva valla raamatukogutöötajatest osales vaid maakonnaraamatukogu korraldatud koolitustel. Põhjuseks kindlasti ka see, et soovitakse võimalikult vähe

raamatukogu lugejatele sulgeda, kuna rohkete valla nõupidamiste tõttu tuleb seda teha niigi senisest sagedamini.

- Maakonna raamatukoguhoidjad läbisid järgnevad koolitused:
 1. Rahvaraamatukoguhoidjate suveakadeemia
 2. Rahvaraamatukogude seminar-laager Saaremaal
 3. Raamatukogusüsteemide alane teabepäev Põltsamaal
 4. ERÜ kogude ja lastetöö toimkonna koolituspäevad ja kogemustuur
 5. Üleriigiline lasteraamatukoguhoidja päev Raplas
 6. ERÜ Noorteklubi talveseminar
 7. Infopädevuse e-kursus
 8. Raamatukoguteenuste disain ja juhtimine
 9. Aitan lapsi raamatute juurde
 10. ETKA Andrase õppepäev Pärnus ja Paides
 11. Väärikate Ülikool Järva- ja Raplamaal
 12. Kohalik kultuurilugu ja seltsid
 13. ESF kursus Raplas
 14. Nutiakadeemia
 15. Esmaabi
 16. Tuleohtus koos evakuatsiooniõppusega
 17. Isikuandmete kaitse
 18. Muudatused tööõiguses
 19. Hakkame santima
 20. Floristika
- Lisaks eelnevale osaleti Raamatukoguhoidjate kongressil Rakveres, ERÜ aasta- ja kõnekoosolekul ning maaraamatukoguhoidja päeval Kehtnas.

LISA 1

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Tabel 4

Koolituse aeg	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht/kestus	Raamatukoguhoidjate arv/ KOV-de arv	Eelarve/Koolituseks kulutatud summa
07.02.2018	2017. aasta lastekirjandus	Krista Kumberg, bibliograaf	2,5 ak tundi	25/3	18.-
11.04.2018	Kuidas hoida elukirge õppides ja töötades	Tiina Saar-Veelmaa, karjäärinõustaja	2,5 ak tundi	15/3	0.-

11.06- 12.06.2018	Õppereis Hiiumaa raamatukogudesse, kohtumine kirjanik Helju Petsiga	Kärdla, Emmaste, Käina raamatukogude töötajad, kodu-uurijad	12 ak tundi	30/3	2 470.-
12.09.2018	Tänapäeva noored; Turunduse ja kommunikatsiooni võimalused	Urmo Reitav, Paide Riigigümnaasiumi direktor; Andres Kuusik, TÜ turunduse dotsent	4 ak tundi	22/3	605.-
11.12.2018	Ulmekirjandus	Agur Karukäpp, ulmekirjanik	2 ak tundi	23/3	130.-

Tabelis olevad koolitused aitasid kaasa raamatukoguhoidjate asjatundlikkuse tõstmisele nii kirjanduse kui turunduse vallas ja andsid uusi teadmisi tööks erinevate lugejagruppidega.

Lisaks käsitleti maakonna raamatukogutöötajate kokkusaamistel uuendusi raamatukoguprogrammis, aruandlust, statistikat ja muid igapäevatööga seotud probleeme.

Igapäevaselt nõustatakse raamatukoguhoidjaid nii e-posti kui telefoni teel. Kõige rohkem abistatakse raamatukoguprogrammi ja komplekteerimise osas. Seoses haldusreformiga on just Järva valla raamatukogud ning sealne kultuuritöö spetsialist vajanud nõu ja abi erinevate raamatukogutööde reguleerivate seaduste tõlgendamisel.

Individuaalkoolituse läbisid keskraamatukogus:

- Oisu raamatukogu töötaja - kodulooliste artiklite bibliografeerimine.
- Käsukonna raamatukogu töötaja - programm RIKS.
- Ambla/Käravete raamatukoguhoidja – programm RIKS, raamatute tellimine, igapäevane statistika jne.

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised:

- Projektide ja eelarve kaitsmised ning aruanded omavalitsusasutustes.
- Ettekanded ja sõnavõttud erinevatel kirjandusega seotud sündmustel.

- Lasteaia ja koolide ava- ja lõpupeod, juubelid.
- Töökogemuste jagamine kolleegide juures.

LISA 2

2.4.4 Erialahariduse omandamine.

- Kahala raamatukogu töötaja – kutseõpe Rahvusraamatukogus.
- Türi raamatukogu direktor – magistriõpe Tallinna Ülikoolis.
- Keskraamatukogu bibliograaf – bakalaureuseõpe Tartu Ülikoolis.

2.4.5 Töötajate tunnustamine.

- Ahula – Järvamaa parim maaraamatukoguhoidja 2018.
- Koigi – tänukirjad Umbrohufestivalil ja Moosilaadal osalemise eest ning Koigi laste- ja noorte lauluvõistluse toetamise eest.
- Türi – kultuuriedendaja nominent 2017.
- Türi koos harukogudega – traditsiooniline aastalõpu motivatsioonireis Pärnu ja Vändrasse ning jõulupreemia.
- Keskraamatukogu koos harukogudega – jõulupreemia.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine.

- 2018. aastal tehti raamatukogudes üksnes väikeseid, hädapäraseid, kuid väga vajalikke remonditöid nagu näiteks Koigi raamatukogu trepikäsipuu, mida oodati aastaid.
- Sanitaarremonti või renoveerimist vajavad Albu, Ervita, Vao, Käravete, Käsukonna, Päinurme, Türi, Oisu, Kabala, Roosna-Alliku raamatukogud.
- Aravete lasteaiamaja, kus asub ka raamatukogu, on kavas uuel aastal kas renoveerida või hoopiski lammutada ja ehitada uus.
- Kareda raamatukogu koliti 2018. aastal vallamaja II korruselt esimesele – maja fuajeesse.
- Enim kummitab raamatukogusid ruumipuudus – napib ruumi nii raamatutele kui ka lugejatele erinevate kirjandussündmuste korraldamiseks.
- Õhksoojuspumbad on nüüd lisaks Järva-Jaani, Kahala ja Käravete raamatukogudele ka Käsukonnas. Kuna kaks viimast on ahiküttega, siis abi nendest on minimaalne.
- Türi raamatukogus tegi töötervishoiuarst ettekirjutuse ruumide ebapiisava valgustuse kohta.
- Kõigi Paide linna allasutuste haldamisega tegeleb SA Paide Haldus.

LISA 3

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele.

- 2018. aastal said liikumispuudega inimesed juurdepääsu Kareda raamatukokku.
- Ülejäänud raamatukogude puhul on olukord endine – probleemideta pääsevad liikumispuudega inimesed Ambla, Karinu, Päinurme, Tarbja ja keskraamatukokku, osalise takistusega Albu, Aravete, Imavere ja Türi raamatukokku.
- Ükski liikumispuudega inimene teenindamata ei jää – raamatukoguhoidjatele on abiks sotsiaaltöötajad, naabrid, sugulased.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

- Programmi „Uus algus“ rahastusest said uue arvuti Ahula ja Albu raamatukogud.
- Kaheksas raamatukogus vahetati arvutid, printerid jm infotehnoloogiline riistvara välja kasutatud, kuid uuemate mudelite vastu.
- Lahenes Oisu raamatukogu internetiühenduse probleem – kooli ja raamatukogu võrk eraldati.
- Täielikult puudub Wi-Fi ühendus Päinurme raamatukogus, kuid mitmes teiseski raamatukogus (näiteks Ahula, Ambla, Käravete, Aravete, Imavere) on selle levi problemaatiline.
- Keskraamatukogu ei erine teistest maakonna raamatukogudest – vajadusel vahetatakse riistavara uuema, kuid kasutatu vastu.
- Arendustegevus toimub üksnes raamatukoguprogrammis RIKS – kiidusõnad Meelisele.

3. Kogude komplekteerimine ja töötlemine

- 2018. aastal osteti maakonna raamatukogudesse kokku 9879 eksemplari raamatuid, mis on 17,2% rohkem kui 2017. aastal. Järva vald arvestas eelarve koostamisel raamatukogude soovidega ja kes julges küsida, see ka soovitud summa sai. Keskraamatukogus tekkis lisaraha 2019. aastaks tellitud perioodika arvelt, kuna kulu ei arvestatud 2018. aastasse.
- Keskraamatukogu kaudu osteti 9500 eksemplari raamatuid ehk 96,2% ostudest.
- Suurimad tarnijad on endiselt Rahva Raamat (73% ostudest), AS Varrak ja Bestkaup OÜ (mõlemad ligikaudu 13% ostudest).
- Lomelius OÜ kaudu osteti venekeelset kirjandust Türile ja keskraamatukokku kokku 189 eksemplari.

3.1 Komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

- Komplekteerimise põhimõtted ei ole muutunud – järgime rahvaraamatukogude töökorralduse juhendit, Kultuuriministeeriumi määrust ja arvestame lugejate soovidega.
- E-teavikuid (välja arvatud perioodika, millega kaasneb e-väljaande lugemisvõimalus) raamatukogudesse hangitud ei ole, kuna puudub nõudlus. Lugeja eelistab paberraamatut ja –ajakirja/ajalehte.
- Annetuste arv vähenes võrreldes eelmise aastaga ja moodustas 9,2% kogude juurdekasvust. Kokku saadi annetustena 963 eksemplari teavikuid.
- Keskraamatukogu sai annetustena 62 eksemplari rohkem kui eelmisel aastal ja kogude juurdekasvust moodustas see 6,4%.
- Hangetest moodustas suurima protsendi endiselt ilu- ja lastekirjandus – 74,7% kogu maakonnas ja 74,9% keskraamatukogus ning see on vastavuses ka enim laenutatud kirjandusega. Ilu- ja lastekirjanduse laenutuste protsent üldisest kojulaenutuste arvust on maakonnas 63,4% ja keskraamatukogus 70,1%.
- Teisele kohale jääb nii hangetes kui laenutustes haridus-, sõjaajaloo- ja turismialane kirjandus. Maakonnas hangetest 5,1% ja laenutustest 4%. Keskraamatukogus on vastavad arvud – hangetest 5,6% ja laenutustest 4,8%.

- Kolmandal kohal on maakonnas ajaloo- ja geograafiaalane kirjandus – hangetest 4,1% ja laenutustest 3,4%.
- Keskraamatukogus on kolmandal kohal filosoofia-, esoteerika- ja psühholoogiaalane kirjandus – hangetest 5,4% ja laenutustest 4,7%. Ülekaalus on sellest psühholoogia 78% hangetest ja laenutustest 69%.
- Maakonnaraamatukogu kaudu Järvamaa rahvaraamatukogudele ostetud ilu- ja lastekirjandusest moodustas eesti kirjandus 40,5%. Ilukirjanduse laenutustes moodustas eesti kirjandus maakonnas 35,8% ja keskraamatukogus 31,1%.
- Eelnev pole üllatav, sest usinamad lugejad on vanuses 60+ ja laenutuste edetabelit juhivad nii maakonnas kui ka keskraamatukogus just eesti autorid.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

- E-raamatuid ei komplekteerita, sest lugeja eelistab paberraamatut. Isegi gümnaasiumiõpilased, kellele õpetaja andis lingi, kust soovituslikke raamatuid lugeda, tulid raamatukokku pabervariandi järele.
- Kahjuks võimaldab raamatusoetusraha osta raamatuid põhiliselt ühes eksemplaris. Erandiks on siin Türi (8,2% ostudest), Oisu (2% ostudest, kuna asub koolimajas ja see puudutab soovituslikku kirjandust), Tarbja (20,4% ostudest, sest arvestab laenutuspunktiga Annas) ja keskraamatukogu (5,6% ostudest), kus nõutumaid raamatuid püütakse hankida kahes (lastekirjandust harva ka kolmes) eksemplaris.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

- Perioodikat osteti maakonna raamatukogudesse vähem kui 2017. aastal (48 nimetust ajakirju ja 33 nimetust ajalehti vähem). Türi raamatukogu loobus täielikult teiste maakondade ajalehtede tellimisest ja panustas enim raamatutesse.
- Keskraamatukogus ajakirjade nimetuste arv suurenes 20 võrra, kuid see oli seotud ilmumise lõpetanud või Eestisse tarnimise probleemide tõttu saamata jäänud väljaannete asendamisega.
- Kõiki kultuuriperioodika nimetusi on maakonna raamatukogudesse tellitud. Enim tellitud on neist Täheke ja Hea Laps ning Looming ja Loomingu Raamatukogu.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

- Auviste vastu lugejatel huvi puudub ja seetõttu osteti neid maakonda vaid 5 ja sama palju saadi ka annetustena.

3.2 Inventuurid, mahakandmised

- Inventuur toimus Roosna-Alliku raamatukogus.
- Teavikuid kanti maakonnas maha peaaegu poole vähem kui 2017. aastal. Eelkõige on see seotud eelmisel aastal toimunud inventuuridega Türi valla raamatukogudes.
- Keskraamatukogus suurenes mahakandmiste arv 35%. Palju kanti maha venekeelset kirjandust, sest selles keeles lugevate inimeste arv väheneb ja allesjäänud eelistavad uuemat kirjandust.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

- Raamatukogude põhiteenused on jäänud samaks – teavikute koju- ja kohallaenutus, päringutele vastamine, lugejakoolitus, arvutite kasutamine, printimine, valguskoopiate tegemine jne.
- Haldusreformi tulemusel muudeti Anna raamatukogu Tarbja raamatukogu laenutuspunktiks, kuid teenus jäi alles ja see on kõige tähtsam.
- Aasta lõpul suleti kolm raamatukogudes tegutsenud postipunkti. Raamatukoguhoidjale oli see lisatöö, kuid tõi ka külastajaid juurde. Viisu postipunkt tegutses pea 10 aastat, Sargvere 5 ja Kärü jõudis inimesi teenindada napilt 2 aastat.
- Kärü raamatukogu esitas põhjaliku postipunkti kasutamise statistika, mille põhjal jääb arusaamatuks sulgemine vähese kasutamise tõttu. Postipakke jagati 2017. aastal keskmiselt veidi üle 100 paki kuus, aga 2018. aastal juba ligi 150 pakki kuus. Makseid tehti keskmiselt 23 korda kuus, keskmiselt kord kuus telliti perioodikat. Postikaupade müük kasvas enne punkti sulgemist järsult – kui keskmiselt oli seni 60 eurot, siis 2018. aasta lõpul oli see juba enam kui 200 eurot kuus.
- Viisu raamatukogu viis läbi külastajate rahulolu-uuringu. Küsimused puudutasid lahtiolekuaegu, väljaannete kättesaadavust ja valikut ning ruumidesse ligipääsetavust. Vastajaid oli 24. Kui enamuses hinnati raamatukogu tööd eeskujulikuks või heaks, siis 3 vastajat hindasid väljaannete valiku rahuldavaks ning lastele, eakatele ja erivajadustega inimestele juurdepääsuga ei olnud rahul 18 vastajat. See pole ka üllatav, sest raamatukogu asub II korrusel.
- Bakalaureuseõppes erialaharidust omandava keskraamatukogu bibliograafi seminaritöökõs oli teenuste kvaliteedi hindamine Järvamaa Keskraamatukogus. Küsimustikule vastas 52 külastajat nii kohapeal kui ka Facebooki lehel. Vastajatest olid 44 naised ja 8 mehed. Enim vastasid küsimustikule 50-59 aastased. Küsitlusest selgus, et info raamatukogus toimuva kohta on üldiselt hästi kättesaadav ja lugejat rahuldav. Enamus vastanuid kasutab teenustest vaid laenutust ja kirjandusest eelistati ilukirjandust. Oluline on perioodika lugemise võimalus. Rahul ollakse ka ruumide ja asukohaga. Teenindajate tööga ollakse väga rahul. Kogude koostis rahuldab ilukirjanduse lugejad (sooviti vaid suuremat eksemplaarsust), teised sooviksid aimekirjanduse ja perioodika suuremat valikut. Selgus ka, et lugeja toetub teenindajale ja ise kogust raamatuid otsida ei soovi. Samuti ei ilmnenu ühtki teenust, mida vastanud kindlasti juurde sooviks. Raamatukogu korraldatud sündmused lugejat üldjuhul ei huvita kui just pole tegu raamatututvustuse või kirjanikuga kohtumisega. Huvitatud ollakse vaid teavikute piisavast kättesaadavusest.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine.

- Üldkasutatava andmeside võrgu kaudu on raamatukogudes olemas ligipääs avalikule teabele, kuid vananenud arvutid ja programmid ei taga alati piisavas mahus vajalikku teenust.
- Endiste omavalitsuste ja volikogude istungite protokollid, otsused, arengukavad on raamatukogudes ka paberandjal kättesaadavad.
- AIP-i kasutus maakonnas kokku on vähenenud. Kokku kasutati arvuteid 7923 korda, sellest 4799 korda laste poolt. Vähenemine võrreldes 2017. aastaga kokku 17,2%, laste

osas 22%. Enim kasutatakse AIP-i raamatukogudes, mis asuvad kooli lähedal või kooliga ühes majas (Käru, Oisu, Laupa, Kabala jt).

- Keskraamatukogus on siiski stabiilne kasutajaskond ja täiskasvanute osas vähenemist pole. Kokku kasutati aasta jooksul arvuteid 946 korda (vähenemine vaid 0,4%), sellest laste poolt vaid 8 korda (vähenemine 65,2%).

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte.

Tabel 5 (Tabelites on näidatud keskraamatukogu ilma harukogudeta)

Raamatu-kogu	Lugejad 2017	Lugejad 2018	Muutus (+-)*
Linna/maak. rmtk	9 953	10 277	+324
Sh keskk	2 666	2 726	+60

Raamatu-kogu	Külastused 2017	Külastused 2018	Muutus (+-)*	Virtuaal-külast. 2016	Virtuaal-külast. 2017	Muutus (+-)*
Linna/maak. rmtk	159 344	167 098	+7 754	22 761	28 832	+6 071
Sh keskk	36 901	37 706	+805	19 246	18 018	-1 228

Raamatu-kogu	Laenut-d 2017	Laenut-d 2018	Muutus (+-)*	Päringud ** 2017	Päringud ** 2018	Muutus (+-)*
Linna/maak. rmtk	257 610	290 479	+32 869	8 216	7 907	-309
Sh keskk	52 979	55 094	+2 115	2 435	2 419	-16

*Peale haldusreformi

- Kui eelmisel aastal näitas maakonnas tõusutendentsi külastuste arv, siis nüüd on suurenemas ka lugejate ja laenutuste arv. Siiski peab mainima, et lugejate ja külastuste arv on suurem tänu Käru raamatukogu liitumisele Järvamaaga. Ilma Käru raamatukoguta oleks lugejate arv vähenenud 56 inimese ja külastuste arv 7 võrra.
- Üldine laenutuste arv on suurenenud 11%, Käru raamatukoguta 2,9%.
- Laenutuste arvu tõus on seotud ka sellega, et kohalkasutuse hulka arvestatakse nüüd perioodika – kohalkasutus on suurenenud 47%, moodustades üldisest laenutuste arvust 15,4%.
- Laenajate osakaal kasutajate arvust on suurenenud maakonnas 1,6% ja keskraamatukogus koguni 12,3%.
- Kojulaenutuste arv laenaja kohta maakonnas jäi võrreldes 2017. aastaga samaks (keskmiselt 30,4 teavikut aastas), keskraamatukogus aga suurenes (keskmiselt 25,4 teavikut aastas – 2017. aastal oli see arv 22,8).
- Perioodika laenutuste protsent kojulaenutustest on veidi tõusnud (+0,9%), kuid see on pigem tänu liitunud Käru raamatukogule.

- Keskraamatukogus on perioodika kojulaenutuste protsent üldisest laenutuste arvust väga väike (0,8%), kuna laenutame vaid käsitöö- ja kodusisustusajakirju. Kohapeal aga leiab perioodika aktiivset kasutust – 2018. aastal oli ainult perioodikanurga külastusi 2135. Ajalehti/ajakirju käisid lugemas ka inimesed, kes raamatuid koju laenutasid, aga nende üle me eraldi külastuste arvestust pidanud ei ole.
- Kokkuvõttes võib öelda, et 2018. aastal leidsid paljud arvutitest ja nutiseadmetest tüdinenud taas üles raamatukogu.

****Infopäringud**

- Päringute arv statistikas kõigub – kord suureneb, kord väheneb, aga sõltub see ikkagi suuresti sellest kui usinalt neid registreeritakse. Tegelikuses on neid ilmselt rohkem kui kirja on pandud.
- Keskraamatukogus tuleb enim otsida materjali rahvarõivaste kohta. Järgnevad noodid, käsitöö- ja kodulooteemaline kirjandus.

4.3 RVL teenindus

- RVL teenindus suureneb jätkuvalt. Võrreldes eelmise aastaga on väljalaenutuste arv suurenenud 8,1% ja sisselaenutuste arv 23%. Oma osa on siin ka liitunud Kärü raamatukogul – aktiivne raamatute vahetus käib nii Türi kui ka Raplamaa raamatukogudega.
- Kui raamatukoguhoidjal on auto, siis pole raamatute vahetamine raamatukogude vahel probleem, kuid kui isiklik transpordivahend puudub, siis tuleb tegeleda logistikaga, kuid hakkama on saadud.
- Väljastpoolt maakonda tellimused peaaegu puuduvad, sest raamatute kättesaamise ja tagastamisega on raskusi, kuna postiasutused on suletud ja lugejad ei soovi ka teenuse eest maksta.
- Türi raamatukogu tellis Rahvusraamatukogust ja TTÜ raamatukogust lugejatele kokku 6 raamatut.
- Keskraamatukogu sel aastal väljastpoolt maakonda lugejatele teavikuid RVL-i teel ei tellinud.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

- Kõik raamatukogud pööravad suurt tähelepanu laste- ja noorteteenindusele ja tasapisi hakkab see töö ehk ka vilja kandma. Sel aastal suurenes nii laste kui ka nende poolt tehtud laenutuste osakaal üldisest lugejate ja laenutuste arvust 0,5%, mis iseenesest on juba võit.
- Raamatukogu on lastele ajaveetmise ja koosolemise koht, seetõttu on raamatukogud püüdnud neile üha mugavamaid tingimusi luua (muretsetud on kott-toolid, väikelastele mõeldud mööblit, erinevaid mängu jne).
- Kuigi raamatukokku tullakse sageli eelkõige mängima ja sõpradega aega viitma, siis selle kõrval jääb pilk pidama ka raamatutel ja nii mõnestki lapsest saab hoolas ja innustunud lugeja.
- Suvelugemisprogrammid, võistulugemised, konkursid, viktoriinid – kõik need aitavad lastes kirjanduse vastu huvi äratada.

4.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

- Raamatute ostmisel eelistatakse eesti lastekirjanike teoseid, tunnustatud lasteraamatuid, põnevus- ja fantaasiakirjandust.
- Paraku kui lastest lugejaid jääb piirkonnas vähemaks, siis sageli väheneb oluliselt ka lasteraamatute soetus, mis ühest küljest on arusaadav piiratud rahaliste vahendite juures, kuid teisest küljest on järjest raskem osaleda Nukitsa konkursil ja kirjandusmängudel, sest paljudes raamatukogudes pole nimekirjas olevaid lasteraamatuid.
- Kohtades, kus on kool, tuleks komplekteerida rohkem lasteraamatuid, sest reeglina tahavad lapsed lugeda uusi raamatuid, kuid ka siin seab raha piirid. Laste- ja noortekirjandusele 2018. aastaks eraldatud lisaraha on veidi leevendust toonud, kuid see pole kaugeltki piisav.
- Soovituslikku kirjandust võib aga komplekteerida ükskõik kui palju, kuid hooajal on ikka näpud põhjas. Oluline on siin muidugi järelkomplekteerimine ja seda võimalust on eriti usinalt kasutanud Laupa ja Oisu raamatukogud. Kui koostöö raamatukogu ja õpetajate vahel on hea, siis oskab ka raamatukogu hankida õppekavasse lisandunud raamatuid.
- Kokku komplekteeriti 2018. aastal maakonna raamatukogudesse nii ostude kui annetustena 2952 eksemplari laste- ja noortekirjandust.
- Lastekirjanduse komplekteerimisel tuleb esile tõsta Kärü raamatukogu, kus soetati ligi 2 uut raamatut iga noore lugeja kohta.

4.4.2 Laste- ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 6

Rmtk	Lug-d 2017	Lug-d 2018	Muutus (+/-)*	Külast-d 2017	Külast-d 2018	Muutus (+/-)*	Laenut 2017	Laenut 2018	Muutus (+/-)*
Linna/maak. rmtk	2 690	2 815	+125	52 576	54 171	+1 595	28 715	31 447	+2 732
Sh keskk	654	763	+109	9 327	10 772	+1 445	6 402	8 548	+2 146

- Nii läbinisti positiivse muutusega tabelit pole ammu olnud. Eelmisel aastal küll suurenesid juba lugejate ja külastuste arvud, kuid laenutuses oli veel langus. Nüüd on ka see tõusuteel.
- Lastest lugejate arv vähenes enim Roosna-Alliku (-39), Kärü (-11) ja Aravete (-8) raamatukogudes, suurenes aga enim keskraamatukogus (+109), Koeru (+26) ja Türi (+20) raamatukogudes. Selline muutus näitab, et väiksematest kohtadest liiguvad lastega pered suurematesse keskustesse, sest üldine lastest lugejate arv maakonnas on suurenenud ja seda ikkagi just oma maakonna laste arvel.
- Külastuste ja laenutuste arvud suurenesid kõige rohkem keskraamatukogus. Seda kindlasti tänu Hillar Hanssoo põhikooli algklasside ajutise paiknemisega uue koolimaja valmimiseni raamatukoguga ühes majas.

- Samas on teistes maakonna suuremates raamatukogudes (näiteks Türi, Järva-Jaani, Oisu) laste külastuste või laenutuste arv langenud. Lapsed teevad aega parajaks koolibussi oodates ja kui bussigraafik muutub ning peale tunde aega ei jää, siis ka raamatukogu jääb külastamata. Samuti on lapsed hõivatud erinevate huvitegevustega ja raamatukokku tulekuks napib aega. Üsna tavaline on, et soovituslikku kirjandust käib õpilasele laenutamas lapsevanem. Ka piisab vaid mõne lastega pere ärakolimisest, et külastuste ja laenutuste arv langeks.

4.4.3 Laste- ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine.

- Kõik saab alguse kodust ja raamatukogud aitavad kaasa.
- Laste lugemisharjumuste kujundamisel ja arendamisel on raamatukogudele headeks koostööpartneriteks lasteaiad, koolid, noorte- ja huvikeskused. Koos tähistatakse erinevaid tähtpäevi (emakeelepäev, rahvakalendri tähtpäevad, kirjanike juubelid jne).
- Järjest enam lähevad raamatukoguhoidjad ka lasteaedadesse. Näiteks Ahula raamatukogu aitas kaasa lasteaiaöö korraldamisele.
- Suvelugemisprogramm on kindlasti üks tõhusamaid viise laste raamatute juurde suunamisel – võistlusmoment ja hilisem preemiareis või huvitav kohtumine kirjanikuga on igal juhul stiimuliks.
- Projektid „Kunst raamatukokku“, „100 tundi ettelugemist“, „Aitan lapsi raamatute juurde“, Nukitsa konkurss, Tammsaare võistluge mine, luulepäev „Ellen Niiduga Midrimaal“ jt. annavad tõuke raamatukogu külastamiseks ja lugemisharjumuse kujundamiseks.
- Kogukonna üritustel on raamatukogud kohal pakkumaks lastele erinevaid tegevusi. Näiteks Oisukandipäev, Murumoori mängupark Türi, lastekaitsepäev „Laps vajab perekonda“, Paide Jõulukroon, arvamusefestival jt.
- Kõige mõjusamad on ikkagi tegevused, mis toimuvad raamatukogus ja on seotud raamatu ja lugemisega – näiteks Võlulaekatund Koigi raamatukogus, millele pani aluse legendaarne tädi Mare (Nurmsalu), kes valiti ka 100 eesti raamatukoguhoidja hulka.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused:

- Oli Eesti Vabariigi juubeliaasta. Sellega seotud kirjandussündmustest ei jäänud eemale ka noored lugejad. Näiteks korraldas Roosna-Alliku raamatukogu koos põhikooliga omaloominguliste luuletuste konkursi EESTI 100 – luuletusi kirjutas kogu koolipere. Laupa raamatukogus lõppes lugemisprojekt „100 õit sünnipäevaks“.
- Sel aastal toimusid toredad ettevõtmised ka seoses pärimuskultuuri aastaga. Näiteks Kabalas oli pärimuspäev „Vana aja tööd ja lood“, kus lapsed said ise proovida kangakudumist, vanaaegse kohvimasinaga kohvi jahvatamist, tegid tutvust söetriikrauaga ja mängisid vanu mängu. Türi toimus Villapäev, kus sai villa kraasida ja lõnga kedrata.
- Oli ka suur hundilugemise aasta „Kus hundist räägitakse“. Hundiga seotud raamatuid loeti ja uuriti pea kõigis maakonna raamatukogudes.
- Traditsiooniliselt osaleti Põhjamaade raamatunädalal. Keskraamatukogus käisid lisaks lastele Superkangelast vaatamas-kuulamas ka Paide Päevakeskuse kerge vaimupuudega täiskasvanud.

- Noorte lugejatega käisid kohtumas Wimberg Karedal, Kadri Lepp Oisus, Heli Künnapas Kärus, Kätlin Vainola Paides, Piret Päär ja Kätlin Kaldmaa Laupal, Markus Saksatamm ja Ene Sepp Türil ning Juhan Püttsepp ja Ingvar Muusikus Roosna-Allikul.
- Raamatukoguhoidjad ise aga nautisid Krista Kumbergi asjalikku ülevaadet lastekirjandusest – teda on alati meeldiv kuulata ning teda kuulaks ikka veel ja veel – sellised kommentaarid olid mitme raamatukoguhoidja aruandes. Aitäh, Krista!

LISA 4

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

- Erivajadustega lugejatele viivad kirjandust sotsiaaltöötajad ja tugiisikud, vaid Türi raamatukogu koos harukogudega toimetab neile kirjandust koju või sotsiaalmajja.

Tabel 7

	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Koduteenindus	262	1	17

Tabel 8

Teenused teistele asutustele	Ürituste arv	Osavõtjate arv

Tabel jäi tühjaks, kuna praegu sellistele teenustele maakonnas nõudlus puudub

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

- Kuna Paides tegutsevad usinalt muuseum, noortekeskus, huvikoolid, muusika- ja teatrimaja ning mitmed teised vaba aja veetmise võimalusi pakkuvad asutused, siis koostööd tehakse veidi vähem kui maakonnas üldiselt. Igaühel on siiski oma, teistest erinev ampluaa. Kuid ülelinnalistel kultuurisündmustel (lastekaitsepäev, arvamusfestival, jõulukroon jm) ollakse ikka ühtses rivis.
- Mitmed raamatukogud maakonnas ei ole vaid raamatulaenutamise kohaks, vaid kohalikule elanikkonnale suhtluse ja vaba aja veetmise kohaks, sest mujale seal enam minna ei ole. Samuti kogutakse neis raamatukogudes loodud ajaloonurgakestesse vanu esemeid ja kirjandust.
- Kohtades, kus tegutsevad veel koolid, lasteaiad, rahvamajad, külaseltsid või muud kogukonda ühendavad asutused, on koostöö raamatukogudega igapäevane – seda tingib juba kogukonna väiksus.

4.6.1 kohalikul tasandil

- Raamatukogudes käivad koos suguvõsaurijad, käsitööhuvilised, memmede klubid, kohalikud seltsid ja toimuvad külakoosolekud.

- Korraldatakse ise või koos teiste asutuste ja seltsidega laste lauluvõistlusi, toidufestivale, küla kokkutulekuid, kevad-, sügis- ja jõulupidusid, tasuta raamatute laatu, kultuuriloolisi reise, teatrite ühiskülastusi jm.
- Mitmed sündmused olid sel aastal seotud Eesti Vabariigi juubeliaastaga – näiteks Koeru raamatukogus omaloomingu võistlus „Meie ilus emakeel“, Viisu raamatukogus 100 luuletuse ettelugemine ja koos rahvamajaga ettevõtmine „Lillepotid kihelkonna värvidesse“. Teemanäitusi korraldasid kõik raamatukogud.
- Lisaks raamatunäitustele on raamatukogud varmad eksponeerima erinevaid foto- ja kunstinäitusi. Näiteks Pille Tammela maalide ja illustratsioonide näitus Päinurmes, kohaliku noore kunstniku Zidgr Sparklesi tööd nii Oisus kui Türil ning Elina Pentti pliiatsijoonistuste ja disainitud kleitide näitus Oisus, kunstitudeng Kristi Vendelini näitus Kahalas, Teet Reieri loodusfotode näitus Türil, Mirjam Aani maali- ja Maris Mägi fotonäitus Kabalas jt.
- Programm „Kunst raamatukokku“ võimaldas Türi raamatukogus tutvuda mitmete huvitavate noorte kunstnike loominguga.
- Pidevalt eksponeerib noorte kunstnike või kunstiõpilaste töid keskraamatukogu, sest asume kunstikooliga ühes majas ja meil on väljapaneku võimalus.
- Maakonna raamatukogudes kohtusid lugejatega või esitlesid oma raamatuid Mart Kadastik Järva-Jaanis, Uno Aan ja Herbert Last Koerus, Peeter Volkonski, Triin Soomets, Tiit Pruuli, Maarja Kangro, Tiina Tamman ja Ago Pärtelpoeg Türil, Elme Väljaste Kahalas, Mirjam Mägi Kabalas, Ena Mets ja Pamela Maran keskraamatukogus. Oisu ajalooapäeval oli esinejaks Ago Pajur. Kohtumised lastele vt. p.4.4.4
- Kirjanike tuur tõi Koeru raamatukokku Mihkel Kaevatsi, Kalju Kruusa, Triin Soometsa ja Jelena Skulskaja.
- Keskraamatukogu korraldas esseekonkursi „Juurtega Järvamaal“ ja jõuluaegse meisterdamiskonkursi „Eesti toit“.
- Mardilapäeval käisid keskraamatukogu töötajad mardisantideks nii Paide põhikoolide algklassides kui ka linnavalitsuses.

4.6.2 riiklikul tasandil

- Kõik raamatukogud osalevad traditsioonilistel vabariiklikel ettevõtmistel (raamatukogupäevad, Nukitsa konkurss, ettelugemisvõistlus, Põhjamaade raamatunädal).
- Peamisteks koostööpartneriteks ongi nii ERÜ kui ka Lastekirjanduse keskus. Türi raamatukogus sai suvel kokku ERÜ noorteklubi.

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

- Sel aastal maakonna raamatukogudel koostöö rahvusvahelisel tasandil puudus.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.

- Koolituste arv maakonnas on tõusnud – individuaalkoolitusi +5 ja rühmakoolitusi +11.
- Peamisteks sihtrühmadeks on endiselt rühmakoolitustel lasteaija- ja koolilapsed, individuaalkoolituste puhul eelkõige need, kes vajavad abi e-riigiga suhtlemisel.

- Eelnevast tulenevalt on ka teemad endised – rühmakoolitustel raamatukogu ja andmebaaside tutvustus, individuaalkoolitustel pangatehingud, maksed, tuludeklaratsioonid, tervisetõendid, digiallkirjastamine jne.
- Keskraamatukogus koolituste arv vähenes. Rühmakoolitusi oli 8 vähem, kuna seoses põhikooli algklasside ajutise töötamisega meie ruumides ei saanud lasteaialapsed neile sobival ajal raamatukogu külastada. Individuaalkoolituste vähenemine on aga eelkõige seotud sellega, et sageli jääb see registreerimata, kuna töötajad võtavad seda lihtsalt igapäevatöö osana ja unustavad kirja panna.
- Individuaalkoolituste läbiviimisel on takistuseks vanad arvutid ja vananenud programmid ning osaliselt ka raamatukoguhoidjate oskused.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

- Peamised infoallikad raamatukogudes toimuva kohta on endiselt kodulehed (nii raamatukogu kui ka omavalitsuse), blogid, facebook, teadetetahvlid, ajalehed (nii maakonna kui kaomavalitsuste väljaanded) raadio ja ka raamatukoguhoidja ise.
- Raamatukogud jagavad nii järjehoidjaid kui ka üritusi tutvustavaid flaiereid.
- Sel suvel katsetas Türi raamatukogu õueraamatukoguga, tellis töötajatele ühtselt kujundatud T-särgid ja lugejatele kinkimiseks raamatukogu sümboolikaga tassid.
- Raamatukogud on kohal ja osalevad aktiivselt erinevatel kogukonna ühisüritustel.
- Keskraamatukogu bibliograafi tehtud seminaritööst selgus, et meie lugejad saavad infot põhiliselt koduleheküljelt, facebookist, tuttavatelt ja raamatukogu teadetetahvliilt. Välireklaamile ja raadiole pööratakse vähe tähelepanu. Väga oluline on teenindaja käest otse saadav teave. Vastajad olid info levikuga rahul.
- Parimaks turundajaks aga on ja jääb sõbralik, abivalmis ja asjatundlik raamatukoguhoidja.

4.9 Andmebaasid

- Koduloolist kirjandust bibliografeerivad raamatukoguprogrammis RIKS Oisu ja keskraamatukogu.
- Keskraamatukogu bibliografeerib lisaks käsitööajakirju – päringuid selles vallas on enim ja lugeja soovib internetis nähtu kõrvale trükiväljannetes ilmunud.
- Kokku bibliografeeriti eelnimetatud kahe raamatukogu poolt üle 2300 artiklikirje, neist 75% 2018. aastal ilmunud väljaannetest ja ülejäänud retrospektiivselt.
- Koduloolisi materjale koguvad veel Ervita, Järva-Jaani, Koeru, Kareda, Laupa, Tarbja, Vao ja Viisu raamatukogud. Nendes raamatukogudes on olemas vastavad kaartkartoteegid või tehtud info leidmiseks Exceli tabel.
- Lingid erinevatele andmekogudele asuvad nii Türi kui ka keskraamatukogu kodulehel.
- Järvamaa raamatukogude e-kataloogile on juurdepääs RIKSWEB-i kaudu. Üha enam lugejaid kasutab seal ka iseteeninduse võimalust.
- Käru raamatukogu andmed koliti Raplamaa serverist üle Järvamaale ja nii seisis keskraamatukogu töötajatel ees suur töö kirjete liitmisel. Sellega loodame lõpule jõuda 2019. aastal.

5. 2019. aasta tegevused

- Järva vallas on plaanis liita kõik 15 raamatukogu ühtse juhtimise alla.
- Jätkata raamatukogude tegevust reguleerivate dokumentide uuendamisega pärast haldusreformi.
- Jätkuvalt tegeleda raamatuhuvi äratamise ja hoidmisega laste ning noorte seas
- Pöörata tähelepanu raamatufondidele – puhastada kogud vananenud ja vähese kasutusega kirjandusest, jätkata inventuuridega.
- Viia lõpule raamatukoguprogrammis RIKS Käru raamatukogu kirjete liitmine Järvamaa e-kataloogiga.
- Tähistada emakeele ning laulu- ja tantsupeo aastat.
- Tähistada raamatukogude väarikaid juubeleid (KRRK 160, Roosna-Alliku 135, Koeru 110, Aravete 100).
- Kirjutada projekte lisarahastuse saamiseks.

Koostajad: Eha Palm ja Heli Lepp

Direktor: Jane Kiristaja
/allkirjastatud digitaalselt/

LISA 1. Personali koolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Ahula Raamatukogu	2	10	115
Albu Raamatukogu	2	10	115
Ambla Raamatukogu	1	26	0
Aravete Raamatukogu	0	0	0
Imavere Raamatukogu	0	0	0
Järva-Jaani Raamatukogu	1	2	0
Kareda Raamatukogu	0	0	0
Karinu Raamatukogu	0	0	0
Koeru Raamatukogu	0	0	0
Koigi Raamatukogu	0	0	0
Käravete Raamatukogu	0	0	0
Käru Raamatukogu	3	144	360
Käsukonna Raamatukogu	0	0	0
Päinurme Raamatukogu	0	0	0
Türi Raamatukogu	13	210	1 074
Väätsa Raamatukogu	0	0	0
Järvamaa Keskraamatukogu	18	214	1 155
Kokku	40	616	2 819

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

- Albu raamatukoguhoidja on Albu mõisa giid.
- Imavere raamatukoguhoidja tegi ettekande Reinhold Kamseni stendi avamisel.
- Järva valla raamatukoguhoidjad annavad ülevaate oma tööst kokkusaamistel valla juhtide ja kolleegidega.
- Koeru raamatukogu esines ettekannetega raamatuklubi Vaimuvalgus üritustel.
- Kabala raamatukoguhoidja esines väikese kõnega JutuPeatuse tahvli avamisel Kabala mõisas.
- Oisu raamatukogu töötajad esinevad igal aastal tervituste ja õnnitlustega nii kooli kui lasteaia lõpupidudel ja kooli avaaktusel. Sel aastal käidi õnnitlemas Retla Kooli 165. aastapäeval. Ettekanne Oisu raamatukogu 100. aastapäeval. Esinemised kultuurikomisjoni ja MTÜ OKAS koosolekutel.
- Türi ja Oisu raamatukogude töötajad tutvustasid kohalikus TreRaadios raamatukogude tegemisi.
- Türi raamatukogu direktor käis ühinemiskogemusi jagamas Järva valla ja Pärnumaa raamatukoguhoidjatele ning tutvustas raamatukogu tegemisi ERÜ Noortekogu liikmetele. Lisaks väiksemad ülesastumised kultuurikomisjonis, eelarve kaitsmisel jne.

- Kärü raamatukoguhoidja esitas ülevaate raamatukogu tegevusest ja eelarveprojektist valla eelarvekomisjoni koosolekul. Raamatukogu ja Memmeklubi tegevust tutvustavate sõnavõttudega esines ta veel valla spordi- ja kultuurikomisjoni koosolekutel ning Kärü-Väätsa kohtumisel.
- Väätsa tutvustas raamatukogu eelarvet valla eelarvekomisjonis.
- Roosna-Alliku raamatukoguhoidja esines erinevatel EV 100 üritustel.
- Viisu raamatukoguhoidja tutvustas Viisu ajalugu ja põnevamaid paiku kultuuriloolise bussiretke osalejatele.
- Keskraamatukogu direktor esines kohalikus TreRaadios, tutvustas raamatukogu Paide linna külalistele ja võttis sõna erinevate komisjonide kokkusaamistel.

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2018)
Ambla	Uus välisuks
Kareda	Vallamaja fuajee ümberhitamine raamatukoguks
Koeru	Kultuurimaja, kus asub raamatukogu, soojustati väljast
Koigi	Paigaldati trepikäsipuu
Käskonna	Parandati katus, paigaldati 3 õhksoojuspumpa
Päinurme	Ukse ja vihmaveetorude parandus
Türi	Sanitaarremont lugemissaalides
Kabala	Paigaldati trepikäsipuu ja remonditi välistrepp

LISA 4. Laste ja noorteüritused

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Ahula	Meie oma Tammsaare	36
	Emakeelepäev	28
	Muinasjututund	22
	Lasteaiaöö	30
	Hunt metsas	32
Albu	Põhjala kangelased	14
	A.H.Tammsaare 140 lasteaia mudilastele	8
	A.H.Tammsaare võistlulugemine	114
	Osalemine maaraamatukogude lugemisketis	4
	Emakeelepäev mudilastele	13
	Uute raamatute tutvustamine 4. klassile	10

	Pikapäevarühm raamatukogus	5
	Ettelugemispäev „Susi tuli soovikusta“	39
	Hundilugemine lasteaias	9
	Uute raamatute tutvustamine 3.-4. klassile	10
	Luulepäev Midrimaa 1.-6. klassile	24
Ambla	Ettelugemine „Kus hundist räägitakse“	5
	Oh , kuusepuu! ehk Ehitame raamatutest kuuse	3
Ervita	Mängude tund raamatukogus	5
Imavere	Rahvusvahelise lasteraamatupäeva tähistamine	21
	Esimene raamatukogutund 1. klassile	8
	R.Kamseni sünniaastapäeva tähistamine	16
	Mudilased raamatukogupäevade ajal rk-s	25
	Koolilapsed raamatukogupäevade ajal rk-s	21
	Reinhold Kamseni stendi avamine	51
	Jõulueelne käsitööde ja meisterduste näitus- müük	77
Järva-Jaani	Lasteraamatupäev "Jaaniussikeste" rühmas	15
	Lasteraamatute pooltund "Mesimummide" rühmas	18
	"Lugemispuu" programmi lõpetamine ja parimate autasustamine	18
	Ettelugemispäev "Kus hundist räägitakse"	19
	XIV Nukitsa konkursi raamatute tutvustamine ja hääletamine	7
Kabala	Sõbrapäevapidu	29
	Näitus- Vanu kooliõpikuid lugejate kodudest	17
	Suvelugemine	6
	Pärimuspäev Vana aja tööd	26
	Kabala lasteaia külaskäik raamatukokku	26
Kahala	Suvelugemine	5
	"Mõni teine homme" Kristi Vendelini tööde näitus	98
Kareda	Kohtumine kirjanik Wimbergiga	30
Karinu	Uut lastekirjanduses	10
Koeru	Nurmenuku rühm raamatukogus	11
	Ettelugemine-vestlus 1b klassile	18
	Lasteaia kooliminev rühm raamatukoguga tutvumas	9
	Ettelugemine -vestlus 2a klassile	20
	Ettelugemine-vestlus 1a klassile	18
	Ettelugemine Võilille rühmale	14
	Ettelugemine Sinilille rühmale	15
Koigi	2 Võlulaekatundi "Aeg, ruum, kosmos, planeedid"	26

	Võlulaekatund "Ehitame maja"	14
	2 Võlulaekatundi "Emakeelepäev"	30
	Võlulaekatund "Kevad ja muinasjutt"	15
	2 Võlulaekatundi "Emadepäev"	30
	Võlulaekatund "Suvi"	12
	2 Võlulaekatundi "Värvid aias ja põllul"	27
	2 Võlulaekatundi "Mis tööd sa teed?"	25
	Ettelugemispäev algklassidele	21
	Viktoriin põhikoolile	17
	2 Võlulaekatundi "Kuusk"	29
Käravete	Ettelugemine "Kus hundist räägitakse"	2
	Raamatutest kuuse meisterdamine	1
Käru	XIV Nukitsa konkursi raamatute hindamine	45
	Kollase koera-aasta koeraraamat "Meremees Murkast Puudel Pedroni"	24
	Suvelugemine "Loeme lilled õitsema"	15
	Kohtumine kirjanik Heli Künnapasega	23
Käsukonna	Lugemised-joonistamised-meisterdamised erinevatel tähtpäevadel	87
Laupa	Tutvumine "Nukitsa" konkursi raamatutega	49
	Lugemisprojekti "100 õit sünnipäevaks" lõpetamine	113
	Kohtumine jutuvestija Piret Pääriga	70
	Emakeelepäeva tähistamine- vinüülplaadide kuulamine	59
	Ilukirjavõistlus ja parimate kiitmine	68
	Kohtumine kirjanik Kätlin Kaldmaaga	55
	Jõululugemised 1.-4. klassidele	60
Oisu	Külas on lastekirjanik ja näitleja Kadri Lepp	50
	Meisterdamise töötuba	21
	Nuputamise ja meisterdamise töötuba Oisukandipäeval	49
	Trallipäev	121
	Ettekandepäev	26
	Ettelugemispäev algklassidele	38
	Raamatukogutund algklassidele	37
	Kõnevõistlus "Eesti..."	22
Päinurme	„Hundil on need hullud jutud“- ettelugemine	6
	Tutvumine raamatukoguga	6
Roosna-Alliku	Nukitsa konkursi tutvustamine	20
	Omaloominguliste luuletuste konkurss "Eesti 100"	87
	Emakeelepäeva tähistamine "Luulepäev 2018"	47

	Kohtumine lastekirjanik Juhani Püttsepa ja loodusfotograaf Ingmar Muusikusega	94
	Ettelugemispäev "Kus hundist räägitakse"	40
	Põhjamaade kirjandusnädal	14
	Jõuluüllatus raamatukogus: lühinäidend jutustuse "Kass hakkab jõuluvanaks " järgi	48
Sargvere	Tund raamatukogus.Jõulud	8
	Ettelugemine „12 kuud“	6
Tarbja	1. klassi õpilaste ja lasteaia vanema rühma laste tutvumine raamatukoguga	24
Türi	Lugemistunnid koos lugemiskoer Zaffiga	73
	Villapäev	18
	Tere, raamatukogu!	12
	Sõbrapäeva lastehommik	17
	Eno Raua 90.sünniaastapäeva tähistamine	55
	Käru lapsed tulid külla	12
	Paide Huvikooli noorte kunstnike näituse "Noorte näitusI" avamine	13
	Emakeelepäev lasteaias	19
	Emakeelepäev raamatukogus	63
	Raamatukogutund lasteaialastele	23
	Tegevuspäev toimetulekukooli lastele	5
	Lastehommik "Kevade ootus"	23
	Rahvusvahelise lasteraamatupäeva tähistamine	7
	Sajajalgised raamatukogus	17
	Kairo Kiitsaki fotonäituse avamine ja külastused	255
	Lastehommik "Nalja nabani"	19
	Taaskasutuslaataladel raamatute müümine - annetamine, raamatukogu tegevuse tutvustamine	88
	Koeralugemishooaja lõpetamine	10
	Tänuinterviit Metsaotidelt	17
	Meisterdamine Murumoori mängupargis	80
	Zidgr Sparkles`i fotonäitus	118
	Suvelugemise hooaja lõpetamine	66
	Lastehommik Murumoori mängupargis	16
	Lastehommik "Väike nõid"	18
	Lugemiskoortele ettelugemishooaja avamine	18
	Vaheaeg raamatukogus(filmipäev, teatripäev, lauamängupäev)	30
	Kohtumine noortekirjanik Ene Sepaga	24
	Lastehommik "Elu on ilus"	14
	Jõulukuu lastehommik	21
Vao	Eesti vabariik 100- Hakkame sättimea	30

	Harry Nukuteater	23
	Põlvkondadevaheline Kadripäev- Oh ajad, oh kombed	26
	Üritus Kergliiklusteel	14
Viisu	A.H.Tammsaare -140	2
	Ettelugemine Eesti Vabariik 100	8
	Ettelugemine "Eesti rahvusloom hunt"	12
	Ettelugemine uutest lasteraamatutest	12
	Ettelugemine -Jõulud	12
Väätsa	Kodumaal on sünnipäev	14
	Teeme nukumööbli kauniks, abiks salvrätt	15
	Munad saavad uue kuue	13
	1. klassi õpilaste tutvumine raamatukoguga	24
	Õpituba Salvrätt elama	6
	Jõulud vanal ajal	8
	Päkapikud piiluvad	10
	Lumememmede meisterdamine	15
	Jõuluvana ootajad	15
Järvamaa KRK LO	Jänkulood:-näitus- raamatute tutvustamine	56
	Koerajutud : näitus-vestlus koeraraamatutest	59
	Lilled, linnud, liblikad loodusraamatute tutvustamine ja näitus	79
	Aeg valida oma lemmikud -Nukitsa nominentide tutvustamine	25
	XIV Nukitsa konkurss	257
	Lumememmekuu lastehommikud ja meisterdamised	24
	Emade ja vanaemade aegsete lasteraamatute tutvustus mudilastele	8
	Sõber koer -teemahommikud lasteaialastele	47
	Vabariikliku tantsulaagri lapsed viktoriini-tegeluslehte lahendamas ja juttu kuulamas	78
	Kevademärgid looduses - teemahommikud lastaialastele	60
	Uudiskirjanduse tutvustamine ühisgümnaasiumi algklassidele	179
	Öölugemine ja kohtumine Kätlin Vainolaga ühisgümnaasiumis	178
	Suvelugemisprogrammi"Hea eesti lastekirjandus" tutvustamine	137
	Esseekonkurss "Juurtega Järvamaal"	35

Hüvastijätt suvega. Tublimate suvelugejate tunnustamine. Ajaloolase Ründo Mültsi vestlus ja dokfilm 1939. aasta K.Pätsi nim. laste suvelaagrist	147
Vestlused ettelugemised algklassidele "Kus hundist räägitakse"	63
Raamatukoguhoidja tööd ja tegemised-	17
Maakondlik ettelugemisvõistlus "Kus hundist räägitakse"	12
Lugemine on lahe - raamatututvustused neljandatele klassidele	47
Hundilugemine- vestlused, jutu kuulamised ja meisterdamised lastaialastele	56
Vodja kooli lapsed raamatukoguga tutvumas ja hundilugusid kuulamas	6
Superkangelane -Põhjamaade raamatunädala hommikud 1.-4. klassidele	175
Perepäev Laps vajab perekonda Lembitu pargis - viktoriin ja meisterdamised	237
Tublimate suvelugejate ja esseekirjutajate väljasõit Järva-Jaani muuseumidesse	32
Laske sisse mardisandid -mardikommete ja tavade tutvustamine kooliõpilastele	137
Näputoidu konkurs ja näitus „Täidan, täidan lauda hea eesti toiduga“	219
Individuaalkoolitus Kuidas leida teavet RIKS-ist	2
Leia raamat riiulist	3
Türi Põhikooli 4a klass Järvamaa Keskraamatukoguga tutvumas	17
Nurme kooli kasvandikud raamatukoguga tutvumas	3
Lasteaia Krõllirühm raamatukogus õppekäigul	8
Paide Hillar Hanssoo PK 1b klass raamatukogu õppekäigul	17
Paide Hillar Hanssoo PK 1a klass raamatukogu õppekäigul	18
Kuidas valida raamatuid. Lugemist koolivaheajaks - PHHPK 4a klass	22
Kuidas valida raamatuid. Lugemist koolivaheajaks - PHHPK 4b klass	25

LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine

- Komplekteerisime maakonna rahvaraamatukogudele teavikuid vastavalt omavalitsustega sõlmitud hankelepingutele.
- Liitsime topeltkirjeid Järvamaa e-kataloogis.
- Bibliografeerisime koduloolisi matejale Järvamaa kohta.
- Kogusime ja edastasime vajalikku statistikat ning analüüsisime maakonna rahvaraamatukogude tegevust.
- Nõustasime ja abistasime erialastes küsimustes rahva- ning ka kooliraamatukogusid nii kohtadel kui ka telefoni ja e-posti teel.
- Korraldasime koolitusi, õppereise ja edastasime infot erinevate täiendkoolituste kohta.
- Organiseerisime ja koordineerisime nii üle-eestilisi kui ka maakondlikke projekte lugemishuvi äratamiseks.
- Maakonna raamatukogutöötajad hindavad võimalust saada kiiresti vastuseid ja abi erialastes küsimustes ning asjatundlikke soovitusi kogude kujundamisel. Väga rahul ollakse korraldatud koolituste ja tsentraliseeritud komplekteerimisega. Kodulooline andmebaas on aidanud nii lugejaid kui raamatukogutöötajaid mitte ainult Järvamaal, vaid ka väljaspool seda.